

| De Verdwaalde Doievaar |

||| NETWERK FERTILITEIT

Het vertellen en erover praten.

0-7 jaar

Voorwoord

Dit boekje is gebaseerd op het boekje 'Telling and Talking' – 'Telling' and talking about Donor Conception with 0-7 year olds – A Guide for Parents by Olivia Montuschi (Donor Conception Network).

Het is een vertaling en aanvulling die gebeurde door de mensen van De Verdwaalde Ooievaar. Speciale dank gaat uit naar:

Olivia Montuschi en The Donor Conception Network om het boekje gratis ter beschikking te stellen
Ilse Peeters voor de vertaling van het Engels naar het Nederlands

Ingeborg Dirix voor de lay-out en de illustraties

Uschi Van den Broeck om het vanuit haar ervaring als fertiliteitspsychologe na te lezen

Leen Mertens, kindertherapeut, voor het nalezen van de teks

Inge Bernaers, vrijwilliger bij De Verdwaalde Ooievaar, voor het nalezen en corrigeren van de tekst.

Indien je op zoek bent naar een Nederlands voorleesboekje, kan je best beroep doen op het voor u toepasselijk boekje uit de reeks 'Een wereldwondertje', te verkrijgen via <http://wereldwondertje.mvscreations.nl>.

Er is ook het boek 'De Verdwaalde Ooievaar Als zwanger worden niet meteen lukt', geschreven door Isabelle Rossaert, uitgegeven bij Van Halewyck en door onze vereniging samengebracht. Het zijn 16 heel verschillende verhalen over de kindervens, o.a. een verhaal van iemand die eiceldonatie heeft gedaan, een ander verhaal gaat dan weer over een vader en zijn 10-jarige KID dochter. Het boek is te koop in de boekhandel of op <http://www.DeVerdwaaldeOoievaar.be>

* In het originele boekje 'Telling and Talking' werd verwezen naar de boekjes 'My Story' en 'Our Story'. Omdat deze boekjes niet in de Nederlandse taal beschikbaar zijn, verwijzen wij hier telkens naar het Nederlandstalige boekje dat er het best mee te vergelijken is, zijnde 'Een wereldwondertje'.

Het vertellen en erover praten • 0–7

• Inleiding

Dit boekje is bestemd voor alle ouders die hun gezin gevormd hebben, of aan het vormen zijn, met behulp van donatie (sperma, eicellen of embryo's). Als je van plan bent je kind te vertellen over zijn ontstaan of eraan denkt dit te doen, dan kan dit boekje je helpen bij het 'vertellen' en je praktische tips geven bij het opstarten en voortzetten van dit proces. Wat het niet doet is één enkele 'correcte manier' om het 'te vertellen' voorschrijven. Alle ouders zijn immers verschillend en je zal je eigen manier vinden om het verhaal, over de wijze waarop je gezin is ontstaan, te vertellen.

Hoewel voor de meeste mensen het hebben van een vruchtbaarheidsprobleem de reden is dat ze voor donatie kiezen, zal deze keuze voor sommige mensen gemaakt worden om te verhinderen dat ze een genetisch overdraagbare ziekte doorgeven. Het overgrote deel van dit boekje is relevant voor beide situaties.

Op de volgende pagina's zal je een weergave vinden van de hoop en angst die vaak aanwezig is wanneer je beslist er open over te praten. Daarnaast zijn er ook enkele praktische suggesties over hoe je kan beginnen en doorgaan met praten met je kind, op een manier die aangepast is aan hun leeftijd, alsook enkele inzichten in hoe kinderen kunnen reageren. Tussenin vind je uitspraken van specialisten, ouders van kinderen die via donatie verwekt werden en van kinderen zelf.

“Ik heb goede hoop dat de kinderen er zich goed en zelfverzekerd bij zullen voelen omdat wij er ook zo over denken – over de manier waarop we ons gezin gevormd hebben. Dus ik vertrouw erop dat zij op dezelfde manier zullen opgroeien.”

Moeder van een driejarige tweeling verwekt door donorconceptie

Beslissen om het te vertellen

Voor sommige ouders is de beslissing om er open over te zijn duidelijk en klaar van in het begin. De enige vraag is hoe het te doen. In 2001 interviewden psychologen Sharon Pettle en Jan Burns groepen van ouders van kinderen die via donatie verwekt waren en stelden vast dat verschillende ouders "... wilden dat grote waarde werd gehecht aan eerlijkheid binnen hun familie." Veel ouders waren van mening dat kinderen recht hadden op deze informatie en dat de oorsprong van het kind 'geheim' houden iets was dat ze niet serieus konden overwegen.

Een moeder van een zevenjarige zei –

"We waren het erover eens. Ik hecht er heel veel belang aan dat je eerlijk moet zijn met je kinderen. Wij zijn de mensen die ze het meest van alle mensen in de wereld moeten kunnen vertrouwen en voor mij zou het verkeerd zijn. In essentie komt het erop neer dat je liegt wanneer je het niet vertelt."

Voor andere ouders is de beslissing niet zo duidelijk. Ze kunnen zeer bezorgd zijn over wat er kan gebeuren (zowel met henzelf als met hun kinderen) als ze het zouden vertellen. Soms ondervinden koppels dat, hoewel ze het eens waren over donatie, ze het niet eens zijn over het onderwerp 'het vertellen'. Omdat het gebruik van donorsperma, -eicellen of -embryo's door heteroseksuele koppels gewoonlijk niet zichtbaar is voor de buitenwereld, is er de neiging te geloven dat 'het vertellen' niet belangrijk is. "Het is per slot van rekening ons kind waar we enorm veel van zullen houden, dus waarom moet hij het weten?" is een standpunt dat klinische raadgevers vaak te horen krijgen.

Een andere groep van ouders is ervan overtuigd dat je er waarschijnlijk goed aan doet het te 'vertellen', maar emotioneel voelen ze zich er niet klaar voor en dus stellen ze het opstarten van het proces uit. Naarmate de tijd verstrijkt wordt het veelal steeds moeilijker om er vooralsnog mee te beginnen.

In tegenstelling tot deze groepen kunnen alleenstaande vrouwen en lesbische moeders de vraag "Heb ik een vader?" krijgen wanneer hun kind ongeveer twee jaar is. Bijgevolg is 'het vertellen' iets waar ze reeds vroeg aan moeten denken en moeten beginnen voorbereiden. Voor lesbische koppels maakt hun seksuele geaardheid het onmogelijk om niet open te zijn over het gebruik van donorsperma. Voor deze twee groepen van ouders is het "hoe" eerder dan het "al dan niet vertellen" de meest belangrijke vraag.

• Wat anderen zeggen over 'het vertellen'

Sinds ongeveer 1993 zijn volwassen donorkinderen, ouders met families die door donatie gevormd zijn en specialisten die gewerkt hebben met families die voor donatie gekozen hebben, begonnen met het neerschrijven van hun gedachten, gevoelens en ervaringen. In 2005 stelde Diane Ehrensaft, een klinisch psychologe, de enorme veranderingen vast in het denken rond 'het vertellen' die de afgelopen 20 jaar hebben plaatsgevonden, "... de sociale opvattingen zijn veranderd. Met deze verandering hebben experts een bocht gemaakt van 180 graden in hun denken over het vertellen.

Twintig jaar geleden dacht men dat het bekendmaken traumatisch zou zijn voor het kind, vernederend voor de ouders en dat het de band tussen ouder en kind zou verbreken. Nu wordt geloofd dat het niet vertellen aan het kind over zijn verwekking een schending is van het recht van het kind, een ontkenning van de realiteit en een bedreiging van de integriteit van het gezin."

Ken Daniels, een professor Sociaal Werk uit Nieuw Zeeland en iemand die het merendeel van zijn onderzoek gespendeerd heeft aan het onderzoeken van de ervaringen van gezinnen met donatie, stelde het als volgt op een Donor Conception Network vergadering in 2001 –

"Ik kijk uit naar de dag waarop ouders trots kunnen zijn op het feit dat ze voor donatie gekozen hebben als hulpmiddel bij het vormen van hun gezin. Dat zij hetzelfde kunnen nastreven als het koppel in Nieuw Zeeland dat een geboortebericht plaatste in de krant, met de melding dat hun kind was geboren als resultaat van donorinseminatie en waarin ze de donor speciaal bedankten."

Er blijft echter een hiaat tussen wat de experts nu geloven dat de juiste manier van handelen is en de gevoelens van vele ouders die angstgevoelens hebben om het te vertellen. Deze angsten zijn begrijpelijk en vele ervan zullen later in dit boekje behandeld worden, maar ze zijn op zichzelf geen reden om de donatie geheim te houden. De volgende lijst is een aangepaste versie van een oorspronkelijk door Diane Ehrensaft opgemaakte lijst. Ze omvat de, wat zij aanvoelt, enige drie goede redenen om het helemaal niet aan het kind te vertellen of het vertellen uit te stellen tot een later tijdstip. Ze stellen allemaal het belang van het kind op de eerste plaats –

1. Dingen die te maken hebben met de mogelijkheid van het kind om het te begrijpen:

het kan zijn dat een kind met significante leer- of ontwikkelingsproblemen niet in staat is om de informatie over zijn ontstaan te begrijpen.

2. Dingen die te maken hebben met de band tussen ouder en kind:

als een ouder bijvoorbeeld om eender welke reden het kind voor langere tijd niet gezien heeft, dan komt het hernieuwen van deze relatie voor 'het vertellen'. Wanneer ouders uit elkaar gaan of scheiden, dan mag 'het vertellen' nooit als dreigement gebruikt worden om de relatie tussen ouder en kind te verbreken. Tenzij de kans groot is dat iemand anders dan de ouders een kind over zijn verwekking zal vertellen, dan moet het vertellen in een ideaal geval gebeuren wanneer beide ouders het erover eens zijn en het emotionele klimaat tot rust gekomen is.

3. Dingen die te maken hebben met het kind van buiten de directe familie:

als de kans bestaat dat leden van de familie of uit de gemeenschap een kind zullen verwerpen dat verwekt is met donorsperma, -eicellen of -embryo's, dan kan het moeilijk zijn voor een kind om zich trots te voelen over zijn ontstaan. Deze situatie kan zich voordoen wanneer een kind opgroeit in een cultuur of geloof dat donatie afkeurt.

Ehrensaft stelt echter dat ouders heel eerlijk met zichzelf moeten zijn. Zich zorgen maken over het feit dat het kind ontsteld of verward kan zijn als het aan hem 'verteld' wordt, kan zorgen en angsten veroorzaken die eerder deze van de ouder zijn en helemaal niet met het kind te maken hebben.

• **Het overwinnen van je angsten kan enkel ten goede komen van je gezin**

Dit is het hart van de materie. Onze gedachten en gevoelens als volwassenen over donatie (en alles daarbuiten) worden gestuurd door de filter van onze eigen ervaringen en waarnemingen. Als ouders willen we onze kinderen beschermen tegen de ergste van onze eigen ervaringen en de vooroordelen van anderen. Onze kinderen daarentegen delen onze geschiedenis niet en hebben dus geen veronderstellingen over wat 'verwekt na donatie' kan betekenen. Zij beginnen nog maar net aan het leven en verdienen de kans om trots te zijn op wie ze zijn. Donatie is een niet-traditionele manier voor een kind om in een gezin terecht te komen. Het is anders, maar anders betekent niet slecht, het is slechts... anders. Hoe wij reageren op anders zijn, hangt af van hoe we opgevoed zijn, van onze persoonlijkheid en ervaringen. Kinderen kunnen geleerd worden om trots te zijn op hun 'anders zijn', of ze kunnen leren het te verbergen... of zich er bewust van zijn dat iets voor hen verborgen wordt gehouden.

Diepgewortelde angsten en zorgen naast je neerleggen, zelfs ten voordele van je kinderen, kan in het begin moeilijk zijn, maar ouders die het gedaan hebben, melden dat ze sterk opgelucht zijn eens ze begonnen zijn met het vertellen van het verhaal. Ze zijn vaak verbaasd dat hun kinderen weinig aandacht besteden aan wat hen verteld wordt en dat ze snel overgaan op een onderwerp dat hun meer interesseert.

Een DI vader zei op een vergadering, "Voor mijn dochter geboren werd, ging het allemaal over mij en hoe oneerlijk het was dat ik geen eigen genetische kinderen kon hebben. Nu ze geboren is, draait het allemaal rond haar en omdat ik zoveel van haar hou, wil ik eerlijk zijn met haar over haar verwekking."

• Angst om ‘het te vertellen’ is normaal

Slechts heel weinig ouders hebben helemaal geen angst over het eigenlijke ‘hoe’ het te vertellen. Zelfs bij diegenen die het meeste belang hechten aan openheid, kriebelen de zenuwen in hun buik voor ze er met hun kind over beginnen te praten. Onthoud dat in het begin een beetje hakkelen door de zenuwen geen verschil zal maken. Je moet het heus niet altijd van de eerste keer perfect hebben.

De waarheid is dat slechts weinig dingen shockerend zijn voor kinderen wanneer ze meegedeeld worden in het kader van de relaties van een liefhebbend gezin en op een manier die geschikt is voor hun ontwikkelingsstadium. Kleine kinderen begrijpen de gevolgen niet op dezelfde manier als ouders. Als je je kind op jonge leeftijd vertelt over zijn/haar ontstaan, dan wordt dit voor hem/haar een heel normaal gegeven, een gewoon deel van zijn/haar wereld waar het mee opgroeit. En angst voor afwijzing? Jonge kinderen houden van de mensen die elke dag voor hun zorgen – waarom zouden ze hun geliefde ouders afwijzen voor iemand die ze niet kennen?

Hoewel jonge kinderen makkelijk de waarheid aanvaarden, zijn ze heel gevoelig voor de sfeer en voor dingen die ongezegd blijven binnen de familie of die gezegd worden zonder enige overtuiging. Het is heel eenvoudig voor hen om het idee op te pikken dat er iets vreemds gaande is, dat dit ‘iets’ met hen te maken heeft en dat zij hier op een of andere manier de schuld voor dragen. Een aantal volwassenen die slechts op latere leeftijd vernamen dat ze door donatie verwekt werden, vertelden over hun gevoel dat hun leven vergald werd doordat ze geen verklaring hadden voor hun gevoel van niet verbonden te zijn met de rest van het gezin, totdat ze over hun ontstaan door donatie vernamen. Daar tegenover staan sommige jongeren die het reeds op jonge leeftijd vernamen en vertelden over een verheugend gevoel van ‘speciaal zijn’ als gevolg van hun verwekking door donatie. Hun anders zijn, als ze dit al ervaren, heeft een verklaring en ze kunnen hierover praten met hun ouders.

“Ik kan me niet herinneren wanneer mijn ouders me vertelden dat ik een donorbaby was – het is iets dat ik altijd al lijk te hebben geweten. Niet alleen maakt het dat ik het normaal vind, als het me iets anders doet voelen, dan is het een beetje speciaal.”

Susannah, 14

Het aan kinderen vertellen over verwekking door donatie is een proces dat zal veranderen en ontwikkelen naarmate kinderen opgroeien. Maar door er op jonge leeftijd mee te beginnen, is de kans bestaande dat je kind(eren) zich niet zal(zullen) herinneren wanneer ze niets wisten over de manier waarop ze deel uit gingen maken van het gezin of dat donatie iets anders is dan een (normaal) deel van hun verhaal.

Vorbereiden van het vertellen

Er zijn verschillende manieren waarop ouders zich kunnen voorbereiden op het proces van 'het vertellen'. Je kan één of meerdere kinderboeken kopen. Al deze boekjes zijn speciaal opgericht je kind te helpen begrijpen hoe het in je gezin is terecht gekomen. Je kan de taal oefenen met je partner of andere familieleden of vrienden. Er zijn ook enkele goede boeken gericht op ouders die de ervaringen van families vertellen. Maar de twee dingen die het meest kunnen helpen, zijn –

- Geef jezelf tijd om na te denken over wat 'het vertellen' betekent voor jou en hoe je jezelf nu voelt over je vruchtbaarheidsproblemen (of de situatie of aandoening die ertoe geleid heeft dat je donatie gebruikt hebt) en je beslissing om donatie te gebruiken.
- Weet iets over hoe baby's en jonge kinderen zich ontwikkelen zodat je een idee hebt van wat ze kunnen begrijpen in elk stadium en hoe ze kunnen reageren op informatie over donatie.

• Ouders en het vertellen

Opdat de hele familie voordeel kan halen uit openheid rond donatie, moeten de ouders er niet alleen van overtuigd zijn dat ze het juiste doen voor hun kinderen, maar moeten ze zichzelf (nu en in de toekomst) goed voelen bij de manier waarop ze hun gezin gesticht hebben. Dit kan gemakkelijk zijn voor sommigen, maar voor anderen kan dit enige tijd duren. Het kan omvatten dat men soms enige risico's moet nemen of meer zelfvertrouwen moet tonen naar de buitenwereld dan men vanbinnen voelt. Eén van de dingen die voor problemen kunnen zorgen, is dat men diep vanbinnen onverwerkte gevoelens heeft over vruchtbaarheidsproblemen, of over de nood aan het gebruik van sperma of eicellen van iemand anders dan de geliefde partner om een kind te kunnen verwekken.

Donatie voor het stichten van een gezin is niet de eerste keuze van eender welk heteroseksueel koppel of de meeste alleenstaande vrouwen. Koppels van hetzelfde geslacht hebben ook veel vragen te beantwoorden vooraleer ze ermee beginnen. Deze methode van verwekking volgt bijna altijd op een aanzienlijk hartzeer die lange tijd kan geduurd hebben. Er is nood aan tijd om te rouwen over het verlies van een lang gewild biologisch kind binnen je relatie of, voor veel alleenstaande vrouwen, over het verlies van de hoop een kind te hebben als onderdeel van een liefdevolle relatie. Dit is een belangrijk onderdeel van het proces dat leidt naar het maken van de uiteindelijke beslissing, ofwel over andere manieren om vader of moeder te worden of over het aanpassen aan kinderloos blijven.

Het heeft tijd nodig om te rouwen over het kind dat je niet kan hebben. Het kan zijn dat dit rouwen moet gebeuren voor het mogelijk is de nodige aanpassingen te maken, en het kind dat je wel kan hebben echt te verwelkomen. Hoewel dit in een ideaal geval plaatsvindt voor het kind verwekt is, werkt het soms niet op deze manier. Het kan zijn dat je, eens je op de roetsjbaan van vruchtbaarheidsbehandelingen zit, het moeilijk hebt om te breken met de cyclus van onderzoeken en behandelingen om de vraag of je klaar bent om een kind te krijgen via donatie te beantwoorden. Soms oefenen mannen of vrouwen druk uit op hun partner om ermee akkoord te gaan, en soms doen partners wat ze denken dat de ander wil, zonder zich er zelf klaar voor te voelen. Het is nooit te laat om enkele van deze gevoelens opnieuw onder de loep te nemen.

Nu tijd vrijmaken om te praten over, het herkennen en erkennen van de verliezen die je doorgemaakt hebt en mogelijke gevoelens van schaamte of stigma die je nog steeds kan hebben, kan tot de meest nuttige voorbereiding horen die je mogelijk kan doen voor 'het vertellen'. Je kan ervoor kiezen te praten met je partner, een intiem familielid of vriend, een lotgenoot of medewerker van De Verdwaalde Ooievaar of je kan ervoor kiezen met een psycholoog te praten, in je ziekenhuis of elders.

Het praten met anderen over moeilijke gedachten en gevoelens, wat als het nemen van een risico kan gevoeld worden, speelt vaak een belangrijke rol in het realiseren door de ouders dat 'het vertellen' uiteindelijk helemaal niet zo verschrikkelijk of moeilijk is.

Eén vader ondervond dat een bepaald gesprek met lotgenoten en professionals zijn idee helemaal veranderde –

Eén vader ondervond dat een bepaalde Network bijeenkomst zijn idee helemaal veranderde –

“Mijn eerste gedachte was het niet te vertellen. Het kwam niet vanzelf – andere mannen zijn hetzelfde. Ik maakte een bocht van 180° na een gesprek op een bijeenkomst.”

Een vader van twee donatie kinderen van drie en één.

• De beste leeftijd om te starten met 'het vertellen'

Van baby tot zeven jaar is een belangrijk ontwikkelingsstadium voor kinderen. Je kan jezelf afvragen wanneer het beste moment is gedurende deze periode om te starten met 'het vertellen'. Het antwoord is dat dit varieert naargelang de situatie van de individuele gezinnen, maar het ideale moment om ermee te beginnen is voor de leeftijd van vijf jaar. De twee meest geschikte kansen zijn wanneer je kind nog een baby is of wanneer kinderen nieuwsgierig beginnen te worden naar waar baby's vandaan komen en hoe ze zelf zijn ontstaan. Veel gezinnen gebruiken de heel eenvoudige voorleesboekjes 'Een wereldwonderdertje'* voor hun jonge kinderen als een inleiding vanaf de leeftijd van twee of drie jaar.

• De donor

In dit boekje wordt de term 'donor' gebruikt voor de persoon wiens gift het stichten van een gezin mogelijk maakte. Het woord 'vader' of 'moeder' gebruiken of 'echte vader/moeder' kan leiden tot het verwarren van de rol van de donor met die van een persoon die op een dagelijkse basis de moeder of vader is van het kind. De donor heeft een niet te ontkennen genetische verwantschap met de kinderen die hij of zij hielp creëren en verdient daarom om met respect en dankbaarheid naar verwezen te worden. Maar hij/zij heeft geen rol als ouder en maakt geen deel uit van het gezin.

Wanneer ze klein zijn, zullen je kinderen veelal de taal die jij gebruikt, om te refereren naar de donor, overnemen. Wanneer ze ouder en meer onafhankelijk worden, dan kunnen ze periodes doormaken waarin ze verschillende woorden gebruiken.

• Woorden voor lichaamsdelen

Een ander thema heeft te maken met de terminologie die gebruikt moet worden wanneer men met jonge kinderen spreekt over delen van het lichaam. Sommige 'experts' zijn van mening dat enkel de medisch correcte woorden gebruikt moeten worden, verwijzend naar het geval van een kind dat was verteld dat een baby groeide in de buik van zijn moeder en zich daarna zorgen maakte dat voedsel op het kindje zou vallen en het pijn zou doen. Er zijn geen bewijzen van dat het gebruik van woorden zoals buik of zaadje in plaats van baarmoeder en sperma blijvende verwarring veroorzaakt bij jonge kinderen.

Er zijn enkele gevallen gekend van kinderen die in de supermarkt zochten naar sperma voor de eieren die hun ouders net in hun karretje hadden gelegd, maar dit zijn zeldzame gevallen en bieden bovendien een goede gelegenheid voor verdere uitleg!

De woorden ovum of eicel maken geen deel uit van de normale woordenschat van jonge kinderen. Misschien is het het waard om de occasionele medeklant te verrassen en te blijven bij woorden die kindvriendelijk zijn en onderdeel uitmaken van hun ervaring. Ze zullen geleidelijk aan veranderen wanneer het kind ouder wordt.

• Speciaal' zijn

Het laatste thema is niet alleen een kwestie van woorden, maar misschien ook eentje van houding. Het heeft te maken met het 'speciaal' zijn van een kind. Ieder van ons houdt ervan speciaal te zijn, maar dit resulteert veelal uit de liefde en de zorg die we ervaren dan dat men het ons de hele tijd zegt. De meeste kinderen willen gewoonweg 'normaal' zijn. Als men je constant zegt dat je 'speciaal' en 'kostbaar' bent, dan kan dit aanvoelen als een last en iets dat je moet waarmaken of waartegen je rebelleert.

Een ouder die werd geïnterviewd door Ken Daniels vertelt over hoe zij geleerd heeft haar kind niet 'speciaal' te noemen –

"Ik herinner me dat ik Desmond vertelde dat hij speciaal was, maar toen vertelde een geadopteerde vrouw me hoe dat voelt vanuit het standpunt van een geadopteerd persoon, 'Nee, nee, nee. Je wil niet speciaal zijn; je wil net als ieder ander zijn.' En ze klaagde er ook over dat haar moeder tegen haar zei, 'Jij bent mijn geschenk van God. Jij bent gewoon een geschenk.' Ze zei, 'Als je hen doet voelen dat ze een geschenk zijn, dan denken ze dat ze je iets schuldig zijn en dat is niet zo.' Ik realiseerde me direct dat hij niet speciaal wilde zijn en dat hij niet 'gewild' of 'gekozen' of wat dan ook wilde zijn, maar gewoon deel van ons gezin. Dus ben ik gestopt met dat te zeggen."

Enkele oudere kinderen en jonge mensen die door donatie verwekt zijn verwijzen naar een leuk gevoel van zich 'speciaal' voelen, bedoelende dat ze het leuk vinden een beetje anders te zijn, maar de oorzaak hiervan is dat ze zich trots voelen dat ze via donatie verwekt zijn en niet omdat ze continu 'speciaal' genoemd werden toen ze kleiner waren. Zelfs wanneer je verschillende jaren hebt moeten wachten op dit heel belangrijke kind, dan is hen 'normaal' behandelen het beste wat je voor hen kan doen.

In de film *A different story* zegt Ellie, zeven jaar, het verschillende keren –

"Ik ben gewoon een normaal meisje."

• Hoe baby's en kleine kinderen zich ontwikkelen

De ontwikkeling van kinderen vindt plaats op drie belangrijke fronten

- **fysieke groei** die eindigt in de late tienerjaren of vroege volwassenheid
- **cognitieve groei** (denken en leren), die zijn hoogtepunt bereikt tijdens de baby- en kindertijd en vroege tienerjaren
- **emotionele en sociale groei**, waarvan de basis gelegd wordt in de vroege jaren en die verder gaat doorheen het leven.

Elk kind ontwikkelt zich op zijn eigen tempo. Omdat de ontwikkeling op deze drie gebieden op verschillende snelheden gebeurt, kan dit ertoe leiden dat de drie groeiprocessen niet gelijk lopen met elkaar. Een gevolg hiervan kan het soort frustratie zijn die kleuters ondervinden wanneer ze proberen een taak te volbrengen die ze nog niet helemaal onder de knie hebben, zoals bv. hun schoenen aandoen.

Fysieke groei gaat door tenzij het verhinderd wordt door een dramatische gebeurtenis zoals gebrek aan voedsel. Cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling treden op als gevolg van ervaringen. Deze ervaringen beïnvloeden de onzichtbare ontwikkeling van de hersenen.

De hersenen van een baby wegen net 25% van deze van een volwassene. Het bevat miljarden cellen, maar de meeste hiervan zijn nog niet verbonden. Het is via vroege ervaringen, zoals vastgehouden worden, gevoed worden, praten en troosten dat de noodzakelijke verbindingen tussen de cellen worden gevormd. Hoewel de hersenen van een baby veeleer een 'werk in uitvoering' zijn, wordt de basis van het leren en onthouden gelegd tijdens de vorming van deze verbindingen. Het lijkt erop dat hoe vaker een ervaring wordt herhaald, des te sterker de verbindingen in de hersenen zijn. Er zijn periodes in het leven van een kind waarop sommige van de verbindingen die het minst gebruikt worden vervagen, en diegene die het meest gebruikt worden overblijven. Hoewel de eerste drie levensjaren heel belangrijk zijn voor de ontwikkeling, zijn er andere kansen voor het inhalen van ervaringen die gemist werden in de vroege jaren, inclusief 'het vertellen'. Als de situatie niet gunstig is om te beginnen met 'het vertellen', dan zal dit geen schade berokkenen wanneer dit pas gebeurt op latere leeftijd. Het is simpelweg een eerste kans om te beginnen met het proces van 'het vertellen'.

Informatie over de ontwikkeling van de hersenen is relevant voor gezinnen die hun kinderen vertellen over donatie omdat de taal die regelmatig gebruikt wordt door de ouders in de vroege kinderjaren 'onthouden' zal worden in de verbindingen in de hersenen. Dit kan dan weer bijdragen aan de zeer positieve doelstelling dat een kind 'nooit zal weten wanneer het dit nog niet wist'.

• Baby's en zuigelingen

Baby's begrijpen de wereld door de relaties die ze vormen met hun meest nabije verzorgers – meestal hun ouders. Verliefd worden op je baby gebeurt niet noodzakelijk direct. Het is soms een proces dat geleidelijk aan over verschillende dagen of weken plaatsvindt door nauw contact en toenemende bekendheid met het herkennen en reageren op de noden van je baby. Dit geldt voor alle ouders, niet enkel deze die een kind via donatie verwekken.

Baby's houden van het kijken naar en imiteren van de gezichten van hun ouders terwijl ze luisteren naar het speciale babytaaltje dat ouders ontwikkelen. Het wassen van je baby of wanneer je naar hen kijkt terwijl ze op een matje liggen terwijl je ze ververst, kan een ideaal moment zijn om te beginnen praten over hoeveel er van hen gehouden wordt en hoe hun komst jullie tot een gezin gemaakt heeft. Maak ook gebruik van intieme momenten – misschien tijdens het voeden of tijdens een knuffel voor je hem/haar in zijn/haar bedje legt – om rustig te zeggen hoe graag je ouder wilde worden, hoe gelukkig je jezelf voelt dat, dankzij de vrijgevigheid van een donor, je kind deel is gaan uitmaken van je leven, hoe schattig ze zijn en hoeveel je van hem/haar houdt. Een baby zal de betekenis van de woorden niet begrijpen, maar hij of zij zal ervan genieten dat er tegen hem/haar gesproken wordt en daarnaast draagt dit praten bij tot het maken van verbindingen in zijn/haar hersenen.

Wat zeker zo belangrijk is, is dat dit een ideale kans is voor de ouders om de taal van donatie te oefenen en ermee vertrouwd te raken. Baby's zullen er niet over vallen wanneer hun ouders stotteren en vallen over hun woorden zolang de toon van hun stem over het algemeen trots en liefdevol is. Een echte bonus van het op deze manier praten met je baby is dat je bevrijd wordt van de zorgen over wanneer te beginnen praten met je kind. Het proces is nog niet volledig klaar, maar je bent ermee begonnen en het staat op de gezinsagenda. Eens het onderwerp een onderdeel is van het verhaal van het gezin, dan kan dit aangevuld worden wanneer je kind zich ontwikkelt. Je kan in feite je hart uitstorten bij een baby op een manier die niet geschikt zou zijn voor een kleuter van vijf jaar!

Diane Eherenshaft vertelt het verhaal van een vader, Mr. Davids, die zijn zoon direct na zijn geboorte over zijn oorsprong begon te vertellen:

“Reeds in het ziekenhuis begon Mr. Davids aan zijn baby te vertellen over zijn geboortegeschiedenis. Hij werd betrokken in de verzorging en vader en zoon waren zeer aan elkaar gehecht. Toen de jongen oud genoeg was om de taal te verstaan, was zijn vader verrast dat hij zich niet leek te bekommeren om zijn ‘geboorteverhaal’, maar dat hij er de voorkeur aan gaf om die dingen te doen met zijn vader die hij graag deed.”

• Twee en drie jaar

Hoewel de ouders nog steeds het centrum vormen van de wereld van hun kinderen op deze leeftijd, beginnen deze laatste de bredere wereld van andere dingen en mensen rondom hen te ontdekken. Ongeveer op de leeftijd van twee beginnen kinderen die worden grootgebracht door een koppel van hetzelfde geslacht of een alleenstaande moeder op te merken dat hun gezin anders is dan deze waar er een vader is, ook al woont hij niet bij de kinderen. Vragen die kunnen gesteld worden op eender welk tijdstip vanaf deze leeftijd zijn “Heb ik een vader?” of “Is mijn vader dood?” zoals gesteld door Ryan Kramer, samen met zijn moeder Wendy stichter van de Donor Sibling Network in de V.S.

In alle gezinnen zullen ouders meer dan waarschijnlijk worstelen met de frustraties die de normale drang van peuters om hun taal en hun lichaam te begrijpen (ingewanden en de bekwaamheid om zelf dingen te doen) met zich meebrengt. Typische woorden voor een peuter zijn ‘neen’ (zelfs voor iets dat ze leuk vinden) en ‘zelf doen’, mogelijk gevolgd door een driftbui wanneer de wens om iets te doen gefrustreerd wordt door hun fysieke of emotionele onbekwaamheid om het te kunnen. Daartegenover hebben sommige ouders problemen om ‘neen’ te zeggen tegen hun kinderen. In families die met behulp van donatie zijn gesticht kan dit vooral de DI vaders beïnvloeden die vaak intens veel van hun kinderen houden, maar zich soms zorgen maken dat hun kind de donor kan verkiezen boven hen wanneer ze hen niet alles geven wat ze willen. Deze periode is een uitdaging voor alle ouders – niet alleen voor deze gezinnen die met behulp van donatie gevormd zijn – maar het kan nuttig zijn te weten dat kleine kinderen er wel bij varen wanneer ze begrijpen wat de grenzen zijn en weten wie de baas is. Ze voelen zich veilig en geliefd wanneer ze erop kunnen vertrouwen dat die persoon hen veiligheid geeft en binnen de grenzen houdt, ook wanneer ze bijna ontploffen van woede. Kinderen voelen zich niet veilig wanneer ze ervaren dat hun eisen hun ouders overweldigen en ervoor zorgen dat ze overstap gaan en gefrustreerd toegeven. Dit wetende, moeten alle vaders en moeders het gezag dat ze hebben als ouder gebruiken om redelijke grenzen te stellen en op een strikte maar tolerante en flexibele manier om te gaan met de eisen en uitbarstingen van kleuters.

Als je begon te praten met je kind wanneer hij of zij een baby was, dan kan je hiermee verder gaan wanneer ze mobieler worden en hun wereld beginnen te verkennen. Wanneer je met de wagen of de bus langs het ziekenhuis komt waar je kind werd verwekt, dan kan je dit aanwijzen net als je zou doen met elk ander ding dat het kind kan interesseren, zoals een brandweerwagen of een grote kraan – “en dit is waar mama naartoe ging toen zij (en papa) hulp nodig hadden om jou te krijgen”.

Wanneer je naar het ziekenhuis gaat voor verdere behandelingen of wanneer een vriendin zwanger is, kan je praten over hoe “baby’s groeien in de buik van mama, maar dat sommige mama’s (en papa’s) hulp nodig hebben om een baby te maken”.

Kinderen jonger dan drie zullen veelal niet vragen wat voor soort hulp nodig was, maar als dit toch zou gebeuren, dan kan je de taal gebruiken uit het relevante ‘Een wereldwondertje’* boekje.

• Drie tot vijf jaar

Reeds vanaf een vroeg stadium in het leven van ouders en kinderen wordt plezier beleefd aan het knus samen zitten en kijken in boeken omwille van de fysieke en emotionele nabijheid die dit met zich meebrengt. Het is ook een schitterende kans om gebruik te maken van het aangeboren enthousiasme van een kind om te leren. Drie jaar is een goede leeftijd om het boek 'Een wereldwondertje'* te introduceren als je dit nog niet gedaan hebt in een vroeger stadium. Verwacht echter niet direct dat ze exact begrijpen wat het allemaal betekent. Dit is een leeftijd van schijn en fantasie en het kan heel goed zijn dat kinderen van drie of vier het verhaal in hun gedachten uitbreiden en veranderen. Het kan nuttig zijn om van tijd tot tijd te checken wat je kind heeft begrepen zodat je op een rustige manier mogelijke misverstanden kan rechtzetten.

Dit schreef een moeder over de ervaring die ze had met haar eigen dochter, toen vier jaar oud: "Het wassen, wanneer je over koetjes en kalfjes babbelt, kan een goed moment zijn om het begrijpen te checken... Ik herinner me dat mijn dochter me vroeg naar de 'lieve man' die sperma had gegeven om te helpen om haar te maken. Het was duidelijk dat ze dacht dat ik hem effectief had ontmoet, dus moest ik haar uitleggen dat ik hem niet kende maar dat ik wist dat hij een lieve man moest zijn omdat hij mama's en papa's wilde helpen om een baby te krijgen."

Een ander vaak voorkomend misverstand bij jonge kinderen kan zijn dat een donor zijn eigen kans om kinderen te krijgen heeft opgegeven door hun sperma of eicellen aan iemand anders te geven zodat zij een kind konden krijgen.

Rond de leeftijd van vier kunnen kinderen beginnen vragen waar baby's vandaan komen en hoe ze gemaakt zijn. Dit maakt deel uit van de natuurlijke nieuwsgierigheid van een kind over de dingen die ze zien gebeuren, inclusief de werking van het menselijke lichaam. Het heeft niets te maken met seks en hoe dit kan

leiden tot het maken van een baby.

Een kind kan zich vragen stellen over hoe een baby in een vrouw komt, net zoals een volwassene zich vragen kan stellen hoe je een schip in een fles krijgt.

Als onderdeel van een langzame stroom aan informatie die je misschien reeds aan het geven bent en waarmee alle ouders moeten starten vanaf deze leeftijd, geef je heel eenvoudige, directe informatie op een nuchtere wijze.

Probeer jezelf in hun schoenen te plaatsen en beantwoord de vragen die zij stellen, niet wat jij als volwassene denkt dat ze vragen. Er zijn boeken die hierbij een hulp kunnen zijn.

De overgrote meerderheid van de kinderen op deze leeftijd zijn compleet niet geïnteresseerd in waar sperma en eicellen vandaan komen, of hoe ze erin slagen bij elkaar komen en ze zijn zeker niet geïnteresseerd in de genetische verwantschap met de donor of hun ouders. Wat alle ouders kunnen vertellen aan hun kinderen is dat – “je een eicel van een vrouw en sperma of zaad van een man nodig hebt om een baby te maken.”

Hierna verschilt de taal afhankelijk van de samenstelling of situatie van elk gezin.

De volgende voorbeelden kunnen nuttig zijn voor heteroseksuele koppels die donorsperma, -eicel of -embryo hebben gebruikt.

Een gezin, waar de vruchtbaarheidsproblemen van de man veroorzaakt waren door een behandeling tegen kanker, begon hun uitleg aan hun kind met de volgende woorden,

“Baby’s worden normaal gemaakt uit een beetje van de mama en een beetje van de papa, maar omdat papa zich niet zo goed voelde, werd jij gemaakt van een beetje van mama en een beetje van een andere man.”

Dit kan heel eenvoudig aangepast worden aan een situatie waar vruchtbaarheidsproblemen bij de vrouw ontstonden na een kankerbehandeling of met een andere oorzaak waarvoor eiceldonatie werd gebruikt.

Andere voorbeelden

“Sommige mama’s hebben niet genoeg eitjes om zelf een baby te maken en hebben hulp nodig van een andere vrouw die een paar van haar eitjes geeft.”

“De zaadjes van papa konden niet snel genoeg zwemmen om bij mama’s eitje te komen, dus moesten we naar het ziekenhuis gaan om zaadjes te halen van een man die ons wilde helpen door er een paar van hem te geven.”

Of in het geval van een vasectomie –

“De zaadjes van papa konden niet door de buisjes geraken om bij mama’s eitje te komen.”

Of in het geval van embryodonatie of een dubbele donatie (eicel en sperma) –

“Soms hebben papa’s niet genoeg zaadjes en mama’s niet genoeg eitjes en hebben ze hulp nodig van een andere man en een andere vrouw om een kindje te krijgen.”

Kijk uit naar en maak gebruik van elke mogelijkheid om het idee te introduceren dat er verschillende manieren zijn waarop gezinnen worden samengesteld en dat er verschillende soorten gezinnen zijn. Maak blijvend gebruik van speciaal hierover geschreven boeken, verzin je eigen verhalen, kijk naar en praat over fotoalbums of video’s van de familie en gebruik kansen uit het dagelijkse leven, zoals verhalen van kinderen, TV programma’s of de zwangerschap van een vriendin, om informatie te herhalen of bijkomende informatie te geven.

• Vijf tot zeven jaar

Rond de leeftijd van vijf jaar start een nieuwe fase in het leven van het kind. Een toename in hun denkcapaciteiten houdt in dat ze nu het verschil kunnen maken tussen fantasie en realiteit en dat ze als gevolg hiervan beginnen te vergelijken hoe dingen of mensen hetzelfde of anders zijn. Voor sommige kinderen kan een eenvoudig maar reëel begrip over hun ontstaan door donatie plaatsgrijpen en vragen, als ze komen, kunnen nieuwsgierigheid en/of enige vorm van ongerustheid omvatten. Het kan zijn dat ze beginnen te praten met anderen, maar de ervaring is dat de meerderheid dit niet doet. Ze kunnen al dan niet vragen beginnen stellen zonder aansporing hiertoe.

Het is vaak niet eenvoudig te weten hoeveel je kind al begrijpt en er is een enorm verschil tussen kinderen in hun mate van begrip. De volgende citaten komen beide van ouders van zesjarigen –

“Toen ik haar vroeg, ‘wat maakt iemand een vader?’ antwoordde ze, ‘Dat is de persoon die je gemaakt heeft.’ Ik zei, ‘Herinner je je hoe we je vertelden dat er in ons gezin drie personen nodig waren om jou te maken, dat papa niet genoeg zaadjes had en dat een andere man zaadjes gaf om jou te helpen maken?’ Zij antwoordde, ‘O ja.’ En ik zei, ‘Misschien lijkt je wel een beetje op hem.’ Waarop zij antwoordde, ‘Ik lijkt niet op hem, ik ben een meisje!’ Ze dacht er een beetje over na, maar ze begreep het niet volledig.”

Jacob had al vroeg door dat ontstaan uit ‘eitjes’ iets goeds was. Op een dag kwam hij thuis van school en vertelde zijn moeder dat er een jongen was in zijn klas die zo stout was dat het niet mogelijk was dat hij van ‘eitjes’ kwam – hij moest ontstaan zijn uit gras!

Het kan zijn dat het bespreken van donatie niet voorkomt op de schoolagenda, maar het moet blijvend op de agenda van het gezin staan, waarbij ouders regelmatig controleren wat hun kinderen al begrijpen. De beste manier om dit te doen is door blijvend gebruik te maken van aanknopingspunten in het dagelijkse leven om van tijd tot tijd de aandacht van je kind terug bij het onderwerp te brengen. Bij het kijken naar een TV programma, het bericht van de zwangerschap van een vriendin, een bezoek aan het ziekenhuis voor een tweede kind of het lezen van een boek over gezinnen, kan je één van volgende inleidingen gebruiken –

“Het is interessant te zien/lezen hoe baby’s/andere gezinnen gemaakt worden, niet? Herinner jij je hoe mama en ik wat hulp nodig hadden om jou te krijgen... we gingen naar het ziekenhuis en de dokter mengde wat van mijn zaadjes met wat eitjes van een andere vrouw die ons wilde helpen en bracht deze daarna in mama’s buik zodat ze tot jou konden uitgroeien.”

“Tante Jane gaat een baby krijgen. Herinner jij je dat we je vertelden dat papa en ik wat hulp nodig hadden om jou te krijgen? We gingen naar het ziekenhuis, waar we elke vrijdag langskomen wanneer we gaan zwemmen, en de dokter bracht een beetje zaadjes van een man die ons wilde helpen in mij zodat ze mijn eitjes konden ontmoeten en jou konden maken.”

“Het is grappig hoe we allemaal verschillend zijn, maar dat elke baby op dezelfde manier wordt gemaakt door een klein eitje van een vrouw en een nog kleiner zaadje van een man. Herinner jij je...”

Soms kan je kind vragen stellen en verder willen praten, andere keren zal het eenvoudigweg overstappen op een ander thema dat hem/haar op dat moment meer interesseert. Dit zijn allebei normale reacties. Jouw verantwoordelijkheid is gewoon van tijd tot tijd het thema aan te kaarten – wanneer zij het gevoel hebben dat dit een veilig onderwerp is om over te praten, zullen ze vragen stellen wanneer ze er klaar voor zijn. De ervaring is dat meisjes over het algemeen meer vragen stellen dan jongens, hoewel er jongens zijn die hetzelfde niveau van interesse tonen. Meisjes stellen over het algemeen ook vragen op een vroegere leeftijd dan jongens. Wanneer je kind bijna zeven is, moet je voorbereid zijn om vragen te beantwoorden over hoe de meeste baby's gemaakt worden, hoe het zaadje en de eicel elkaar ontmoeten op niet-geassisteerde wijze en, ongebruikelijk maar soms voorkomend, vragen over “hoe ze het sperma van de vriendelijke man krijgen.” Irene Ryll, die drie kinderen heeft gekregen via sperma donatie, beantwoordde deze vraag van haar dochter als volgt, “De dokter geeft de donor een bekertje en zegt hem om het sperma daarin te doen.” Hoewel ze normaal heel direct is, ging Irene een zesjarige niet vertellen over masturbatie.

Veel ouders hebben ondervonden dat de meest significante gesprekken met hun kinderen, gewoonlijk vanaf de leeftijd van vijf, plaatsvinden in de auto. In het typische geval is mama aan het rijden en zit het kind achterin. Deze situatie blijkt een kleine en intieme ruimte te geven zonder de kans op oogcontact of onderbreking. Deze situatie lijkt ook te werken voor gesprekken tussen broertjes en zusjes of kinderen verwekt via donatie en hun vriendjes.

• **Beginnen te vertellen op zes- of zevenjarige leeftijd**

Wanneer je het proces van 'het vertellen' begint op deze leeftijd, dan zal het begrip groter zijn naarmate ze dichter bij zeven jaar aanleunen, net zoals hun nood aan informatie groter zal zijn, inclusief over seks en niet-geassisteerde voortplanting. Het kan verleidelijk zijn om te denken dat wachten met 'het vertellen' tot ze zeven of zo zijn verstandig is, maar een groter begrip kan ook betekenen dat er meer kans is dat het kind geschokt is door het nieuws. Het kan ook zijn dat ouders die met niemand over donatie en verwante thema's gepraat hebben tijdens die zeven jaar een beetje roestig en ongemakkelijk zijn in het vertellen van hun verhaal – en mogelijk tevens een nutteloze boodschap van schaamte aan het kind geven.

Dit gezegd zijnde, kan 'het vertellen' heel goed op deze leeftijd en ouder gedaan worden. Het betekent enkel een beetje meer voorbereiden en oefenen op voorhand. Dit omdat een kind van zeven of ouder zal onthouden wat er gezegd is, welke toon in de stem heerst en welke de gebruikte lichaamstaal is, op een manier die niet zou voorkomen bij een jonger kind. Zelfvertrouwen en een comfortabel gevoel bij de ouders zijn de beste voorspellende factoren dat een kind er zich hetzelfde over zal voelen.

Kinderen van alleenstaande ouders of lesbische gezinnen

Kinderen van alleenstaande moeders of lesbische ouders zullen geneigd zijn op heel jonge leeftijd te vragen naar de verblijfplaats van een vader en ouders moeten hun antwoorden hierop voorbereid hebben. "Wij hebben geen papa in ons gezin," is een antwoord dat volstaat om mee te beginnen voor zowel jonge kinderen als anderen die hiernaar vragen, maar wanneer kinderen de rol van mannen en vrouwen bij het maken van een baby beginnen te begrijpen, dan zullen schoolkinderen erop staan dat het kind ergens een vader moet hebben.

Gwyneth, een alleenstaande moeder, legt uit hoe zij sprak met haar zesjarige dochter Helen –

"Ik vertelde haar dat iedereen een biologische vader heeft die hen gemaakt heeft, maar dat niet bij iedereen een papa bij hen woont. Dit gaf me een mogelijkheid om in detail over donatie te praten – hoewel ik haar al kleine beetjes informatie aan het geven was sinds ze ongeveer twee jaar oud was."

Helen had problemen gehad op school met een bepaald kind dat erop aandrong dat ze ergens een vader moest hebben. Ze had geprobeerd om dat kind uit te leggen over donorinseminatie, maar hij had het woord 'sperma' niet begrepen en bleef haar pesten. Met de toestemming van Helen, bracht Gwyneth een boekje, vergelijkbaar met 'Een wereldwondertje'^{*}, mee naar school en nadat de leerkracht het had voorgelezen aan de klas, stopten andere kinderen met haar te vragen naar haar vader. Hoewel de kinderen het verhaal vermoedelijk niet helemaal begrepen hadden, was het feit dat de leerkracht het anders-zijn van Helen steunde, voldoende om het OK te maken in de ogen van de andere kinderen.

Een ander voorbeeld van vroege taal om te gebruiken bij kinderen in gezinnen van alleenstaande ouders komt van *Let the Offspring Speak*^{*} –

"Alle kinderen ontstaan uit een eitje van een vrouw en een zaadje van een man, en dat geldt ook voor jou. Ik wilde jou heel graag, maar er was geen man waarvan ik genoeg hield zodat hij jouw papa kon worden, zoals ... (voorbeeld van een kind dat jouw kind kent en die thuis een vader heeft). Dus gaf een man zijn zaadjes aan een ziekenhuis zodat daarmee baby's konden gemaakt worden. De verpleegster/dokter bracht het in mij zodat het zich bij mijn eitje kon voegen om jou te maken. Dit wordt donorinseminatie genoemd. Ik heb de man die me zijn zaadjes heeft gegeven nooit ontmoet, hij zal nooit bij ons wonen en we kennen hem niet. Jij groeide in mijn buik en werd geboren zoals alle andere baby's. Er bestaan veel verschillende soorten gezinnen en wij zijn een ander gezin omdat het enkel bestaat uit jou en mij en geen papa (voeg broertjes of zusjes toe als er zijn en vermeld ook andere op positieve manier betrokken grootouders, ooms, mannelijke vrienden, enz.)."

^{*}Let the Offspring Speak: een boekje waar naar ons weten helaas geen equivalent voor bestaat in het Nederlands

Al deze informatie kan geleidelijk aan gegeven worden. Het zou een redelijk bizarre speech zijn als alles in een keer verteld wordt, maar stukje bij beetje, gegeven over een langere periode, kan het leiden tot een heel volledig beeld.

De lesbische ouders Andrea en Bridget vonden dat 'het vertellen' veel minder ingewikkeld was dan ze hadden verwacht. "In het begin gaven we onze dochter heel eenvoudige informatie, zoals 'alle families zijn verschillend en in onze familie zijn er twee mama's.' Naarmate ze ouder werd, gaven we meer informatie in het antwoord op haar vragen en leidde zij het proces. Ze stelde niet de hele tijd vragen, maar we ondervonden wel dat ze gewoonlijk korte en eenvoudige antwoorden wilde en dat ze daarna terug verder ging met waar ze op dat moment mee bezig was. Het boek 'Een wereldwondertje – KID ma-ma'* kan je hierbij helpen.

"Onze kleine jongen begon met vragen te stellen toen hij ongeveer drieënhalf was. Wij vertelden hem vrij nuchter dat hij geen vader had. Dat er verschillende soorten gezinnen waren (mama en papa, mama, papa, twee mama's, twee papa's, grootouders en pleeggezinnen, enz.), dat diegene die van je houdt en je verzorgt je familie is. We kochten opzettelijk boeken die verschillende families toonden en lieten hem dit zien. We vertelden hem dat er een man was die ons geholpen had om een baby te krijgen omdat je een stukje man en een stukje vrouw nodig hebt om een baby te maken (we zullen dit meer technisch behandelen naarmate hij ouder wordt). Onze zoon, nu vijfënhalf, vertelt zijn vrienden zelfverzekerd dat hij twee mama's heeft in plaats van een mama en een papa en het onderwerp van de donor wordt zelden ter sprake gebracht. In feite ben ik veelal degene die ermee aankomt omdat ik niet wil dat hij het vergeet en dat het als een verrassing komt wanneer hij 7 of 8 is. We willen altijd de mogelijkheden om erover te praten open houden."

• Familie en vrienden

Eén van de allereerste vragen die zowel door vrienden als vreemden gesteld wordt nadat de baby geboren is, is op wie het kind lijkt. Je moet hierop voorbereid zijn en het kan heel nuttig zijn om het al te vertellen aan familie en goede vrienden voor je kind geboren wordt. Je kind vertellen over donorconceptie houdt automatisch in dat sommige andere mensen het ook moeten weten en het in een vroeg stadium vertellen aan deze mensen betekent dat je niet verstrikt raakt in een onontwarbaar web van ontwijken en leugens.

Claire vond dat het belangrijk was dat alle leden van de familie dezelfde informatie kregen.

“We wilden niet dat onze kinderen opgroeiden in een samenzwering van geheimen of een hiërarchie van mensen die allemaal verschillende stukjes informatie hadden op verschillende tijdstippen... We beseffen dat het open zijn hierover betekent dat we een aantal toegevingen moeten doen over de informatie die mensen hebben over intieme aspecten van ons leven en dat van onze kinderen, maar we vertrouwen erop dat we ons best doen.”

Wanneer je kind iets vermeldt als ‘de vriendelijke vrouw die mijn mama een eitje gaf om te helpen mij te maken’ aan haar favoriete tante of oma, dan moeten deze mensen in staat zijn te antwoorden zonder geschokt of verrast te zijn. Elk verdient de steun van die familieleden en volwassen vrienden van het gezin die normaal aanwezig gaan zijn als het kind opgroeit. Dit gezegd zijnde, is het niet noodzakelijk dat de mensen buiten deze cirkel van nauwe familie/vrienden het weten, tenzij omwille van redenen die ten goede kunnen komen aan je kind. Leerkrachten en dokter bijvoorbeeld kunnen deze informatie waardevol vinden voor het ondersteunen van je kind en het begrijpen van mogelijke medische aandoeningen die ze kunnen hebben. Kennissen die commentaar geven over op wie je kind lijkt, kunnen een vaag antwoord gegeven worden op volgende manieren –

“Wel, sommigen denken van wel en anderen van niet.”

“Vind jij van wel?”

Of “Sommigen zeggen, meer op zijn vader.”

Sommige ouders hopen dat ze het kunnen ‘vertellen’ aan hun kinderen en hen tegelijkertijd kunnen laten weten dat dit informatie is die ze niet met anderen moeten bespreken. Dit is echter een opgave die niet gesteld kan worden aan kinderen, van welke leeftijd dan ook. Bovendien geeft het de boodschap dat ouders, en dus ook het kind, zich zouden schamen over dit gegeven.

Er zijn een aantal deskundigen die geloven dat kinderen instinctief weten wanneer informatie privé is en deze niet mag besproken worden met mensen buiten het gezin. Dit kan het geval zijn voor oudere kinderen. Vanaf de leeftijd van ongeveer acht zijn veel kinderen in staat te begrijpen dat er sommige mensen en sommige omstandigheden zijn waarin het beter is niet te praten over donorconceptie omdat het niet begrepen zou worden of omdat de mensen het niet moeten weten. Kinderen begrijpen meer en meer dat er andere mensen zijn die een verschillend idee hebben dan zichzelf en hun gezin. De meeste kinderen die jonger zijn dan acht zullen de subtiliteit van deze benadering niet begrijpen en het daarom verwarrend vinden wanneer hen gevraagd wordt donorconceptie geheim te houden of dat het iets is waarover ze enkel thuis kunnen praten. Vaak wordt er een onderscheid gemaakt tussen wat geheim en wat privé is. Grote geheimen worden meestal geheim gehouden omdat mensen zich op een bepaalde manier beschaamd of angstig voelen. De persoonlijke levenssfeer ('privacy') is iets waarop elke familie recht heeft. Het is ongewoon dat diegenen die geen hulp nodig hebben bij het verwekken van een kind de exacte omstandigheden van de oorsprong van hun kind gaan onthullen.

Voor sommige ouders is het heel gewoon om het te 'vertellen' aan vrienden en familie als gevolg van het feit dat ze heel open waren over hun vruchtbaarheidsproblemen (of andere redenen waarom ze donorconceptie gebruikten) en het ondergaan van de behandeling. Maar voor anderen is het moeilijker te beslissen aan wie het 'te vertellen'. Sommige mensen vrezen de controle te verliezen over de informatie of zijn bang dat ouders van gevorderde leeftijd het niet zullen goedkeuren of dat leden van de familie die strenge religieuze overtuigingen hebben hen zullen afwijzen. Voor sommige ouders van hetzelfde geslacht kan het naar buiten komen met hun relatie ook verwickeld zijn met zorgen over de openheid met anderen.

Soms kunnen grootouders van via donatie verwekte kinderen heel bezorgd zijn over het 'vertellen' aan kinderen. Eén vader besloot een standpunt in te nemen toen zijn vader andere ideeën bleek te hebben over 'het vertellen' –

"Mijn vader zei 'je moet het niemand vertellen', en ik zei dat we hierover open gingen zijn van in het begin. Hij zei, 'vertel het niet aan het kind', en ik heb hem uitgelegd waarom wij dachten dat we het wel zouden moeten vertellen, omdat ik een groot aanhanger ben van eerlijkheid."

Vader van een kind van twee via DI.

Verwachtingen over de moeilijkheid komen niet altijd uit. Een moeder, geïnterviewd door Sharon Pettle, vreesde voor de reactie van haar vader over DI, zich herinnerend dat hij heel boos was geweest toen ze met haar partner ging samenwonen vooraleer te trouwen. Ze was verrast toen allebei haar ouders direct hun steun verleenden. De moeder van haar man, een diepreligieuze vrouw, had ervoor gekozen het te bespreken met leden van haar bijbelgroep en kon ook hun beslissing steunen om donorsperma te gebruiken.

Het is een feit dat, eens iemand kennis heeft van donorconceptie, het zo goed als onmogelijk is dat anderen het ook te weten komen. Een vrouw ondervond dat haar inspanningen om haar vrienden te laten zweren de informatie binnen een nauwe kring te houden het omgekeerde effect had toen ze het onderwerp werd van geruchten aan de schoolpoort. Het lijkt erop dat des te meer nadruk zij erop legde dat het moest stilgehouden worden, des te meer het voor andere mensen had geleken dat het interessante informatie was om over te roddelen. Daar tegenover ondervinden die mensen die er op een meer ontspannen manier over praten, dat hun vrienden zich bevoordeeld vinden dat het hen verteld werd, maar het dan vergeten en het zeker niet belangrijk genoeg vinden om over te roddelen. Als je onzeker bent wie je het moet vertellen, kan het nuttig zijn te overwegen of er een kans is dat het je kind ten goede komt wanneer ze het weten. Als ze geen deel uitmaken van een ondersteunend netwerk rondom je kind (en dit kan ouders van de vrienden van je kind omvatten), dan moeten ze het waarschijnlijk niet weten.

Wanneer je kind dit stadium ontgroeit, moet je er rekening mee houden dat deze informatie de hunne wordt, dat ze die met anderen delen zoals zij willen.

De uiteindelijke vraag die je jezelf moet stellen, kan zijn **“waarom is het van belang dat anderen het weten?”** Als het geen probleem is voor jouw kind of jezelf, dan doet het er misschien niet toe.

Aan het andere uiterste zullen er niet veel ouders zijn die kiezen te doen wat deze ouders deden. Ze beslisten dat het tijd was dat anderen wisten hoe hun dochter verwekt was, als onderdeel om een ondersteunend netwerk voor haar te vormen. Nadat ze gevraagd werden over het onderwerp te spreken in een radio-interview, vertelden ze simpelweg aan iedereen die ze kenden dat ze moesten luisteren naar het programma. Zij vonden dat dit makkelijker was omdat ze het onderwerp zelf niet moesten aansnijden, maar eenvoudig kon reageren op de feedback van de mensen na het programma. Zowel zij als andere leden die hierover in de media gesproken hebben, hebben niets dan warme en positieve reacties gekregen van anderen.

• School

Wanneer kinderen naar school gaan, zij het de kleuterschool of later, dan stelt zich de vraag of de leerkrachten moeten weten over de donorconceptie. De meest voorkomende reden die ouders aangeven om deze informatie over donorconceptie te delen met het schoolpersoneel, is dat ze geloven dat het ertoe kan leiden dat de leerkracht meer gevoeligheid aan de dag legt wanneer het kind vermeldt hoe het verwekt werd. Een koppel zei dat de reactie van de leerkracht nogal lauwtjes was toen ze het vertelden. Zij dachten dat dit een gevolg was van de grote variëteit aan gezinnen waarmee de leerkrachten elke dag te maken hebben.

De ervaring is dat de meeste kinderen jonger dan zeven op school niet praten over hun donorconceptie. Dit komt niet doordat ze hierover bezorgd zijn of zich ervoor schamen, maar gewoon omdat ze er niet in geïnteresseerd zijn. Deze die het wel vertellen aan vriendjes, zeggen dat de reactie verbijstering of desinteresse waren, wat ertoe leidde dat het onderwerp werd veranderd naar meer interessante dingen.

Gepest worden op jonge leeftijd kan soms een probleem zijn voor kinderen van alleenstaande moeders of lesbische gezinnen en heeft vaak eerder te maken met het waargenomen ontbreken van een vader dan met de donorconceptie zelf. Het samen ingrijpen door de leerkrachten en ouders ter ondersteuning van het kind kan helpen (zie onderdeel over alleenstaande en lesbische ouders). Voor kinderen uit heteroseksuele gezinnen zal het pesten, indien het voorvalt, eerder voorkomen wanneer de kinderen ouder zijn en vrienden hebben die de gevolgen van donorconceptie beter kunnen begrijpen. De kinderen die opgegroeid zijn met de informatie als normaal onderdeel van hun leven zijn tegen deze tijd meestal voldoende zelfverzekerd om hiermee zonder al te veel problemen om te gaan.

Wat soms voor problemen kan zorgen is wanneer DI kinderen meer weten over seks en voortplanting dan hun vrienden. Sommige ouders meldden gênante gesprekken met andere ouders aan wiens kinderen de 'feiten van het leven' uit de doeken werd gedaan door hun DI kind. Maar aangezien kinderen veel dingen leren op de speelplaats die ouders liever niet zouden hebben, dan is het leren over hoe baby's gemaakt worden van iemand die mogelijk wel een goed geïnformeerde bron is, misschien niet zo erg.

'Het vertellen' als je een gekende donor hebt

Gekende donoren verschillen van identificeerbare of 'wil zich bekend maken' donoren in die zin dat ze al bekend zijn bij de potentiële ontvangers – koppels of individuen – van het donorsperma, -eicellen of -embryo's. Het kan gaan om familieleden, vrienden, bekenden of, in meer zeldzame gevallen, iemand die gevonden is via een advertentie. In het geval van spermadonatie kan zelfinseminatie gebeurd zijn buiten een erkend fertiliteitscentrum om of kan het koppel of individu hun donor geïntroduceerd hebben bij een erkend fertiliteitscentrum zodat ze dezelfde testprocedures konden ondergaan als andere donoren.

Als de inseminatie door zelfinseminatie wordt uitgevoerd, valt ze niet onder de wetgeving en dan betekent het dat wettelijk gezien de donor de vader is van het kind en dat de mogelijkheid bestaat dat de donor of de ontvanger(s) aanspraken kunnen maken op elkaar, vb. voor het onderhoud of bezoeken van het kind. Vooral alleenstaande of lesbische vrouwen kunnen kwetsbaar zijn voor een donor die van gedachten verandert. In de afgelopen jaren zijn er een aantal rechtszaken geweest waarbij aan donoren dezelfde rechten werden gegeven inzake bezoekrecht als deze die gegeven worden aan een vervreemde ouder of partner.

Donatie van eicellen en embryo's die plaatsvinden in erkende centra vallen onder de wetgeving hieromtrent, voor hen geldt dit dus niet.

Dit boekje gaat over 'het vertellen' aan kinderen over hun ontstaan, niet over de keuzes die gemaakt werden door ouders en donoren voor hun geboorte. Maar sommige van deze beslissingen zullen een invloed hebben op het wat en hoe een kind verteld wordt over zijn verwekking. Bijvoorbeeld, alle betrokkenen moeten het erover eens zijn wat verwacht wordt van de relatie van de donor ten opzichte van het kind. Als de donor een familielid is – een zuster-zuster eiceldonatie komt steeds meer voor – dan is het belangrijk dat de zus die het kind zal baren er van in het begin duidelijk over is dat zij de 'moeder' is. De zus die de eicel gedoneerd heeft, kan een 'speciale tante' worden, maar het is belangrijk dat gesprekken voorafgaand aan de behandeling duidelijk gemaakt hebben dat ze in staat is deze rol te blijven vervullen en dat ze, om redenen van zichzelf, geen nood heeft om erkend te worden als moeder van (een) verwekt(e) kind(eren). Donatie binnen families kan een zeer bevredigende manier zijn om een familielid met vruchtbaarheidsproblemen te helpen bij het krijgen van een kind dat een gemeenschappelijke genetische achtergrond heeft. Gesprekken met een raadgever, door alle betrokken partijen en voorafgaand aan de behandeling, zijn echter essentieel omdat tegenstrijdigheden of rivaliteit binnen de familie opgerakeld kunnen worden of kunnen verergeren door donatie. Het is niet ongewoon dat ongewone of onverwachte gevoelens opkomen bij eender welke van de partijen naarmate de jaren voorbijgaan. Opnieuw gaan praten met je oorspronkelijke raadgever of met een nieuwe kan in dit geval nuttig zijn.

Donatie van vrienden of kennissen kan ook een mooie zegen zijn, of een nachtmerrie in wording. Het hangt allemaal af van het begrip van alle betrokken partijen en hun bereidheid om alle kwesties op korte en lange termijn – zowel emotionele als praktische – samen en met een raadgever te onderzoeken.

In de meeste gevallen komt openheid met kinderen die verwekt zijn met de hulp van een gekende donor niet alleen ten goede van het kind, maar versterkt het ook het nemen van de beslissing door alle betrokken volwassenen. Wanneer er eerlijkheid is over wat er gebeurd is, dan is er niets dat geheim moet worden gehouden of iets dat gebruikt kan worden om te manipuleren of te onderhandelen. De enige situatie waarin openheid moeilijker is, is wanneer een kind wordt grootgebracht in een gemeenschap, geloof of cultuur die donorconceptie afkeurt. Ouders in deze situaties moeten vele uitdagingen aangaan en zullen moeilijke beslissingen moeten nemen.

Het beginnen geven van informatie aan jonge kinderen die verwekt zijn met de hulp van een gekende donor, is hetzelfde als voor kinderen die verwekt zijn met behulp van een anonieme of identificeerbare donor. Alle richtlijnen uit dit boekje zijn relevant in deze situatie. De belangrijkste vraag hier is wanneer een kind moet weten wie de donor is. De meeste heteroseksuele gezinnen met gekende donoren lijken te hebben beslist hun kinderen de algemene feiten over donorconceptie te vertellen op jonge leeftijd (tussen drie en vijf) zonder te vermelden wie de donor is. Enkele jaren nadat het kind begrepen heeft dat er een derde persoon betrokken was bij hun verwekking, introduceerden ze de identiteit van de donor – ergens op de leeftijd tussen acht en tien en op een moment wanneer het kind een vraag heeft gesteld over donorconceptie.

Een gezin dat van plan was hun kinderen het rond deze leeftijd te vertellen, wonen in dezelfde landelijke gemeenschap als hun donor. Alle volwassenen wilden vermijden dat meer mensen dan nodig wisten over hun situatie. De verwachting dat kinderen jonger dan acht hierover discreet gaan zijn is niet eerlijk en niet waarschijnlijk en het zou misschien nooit verwacht moeten worden. In dit geval heeft de donor ook eigen kinderen die nog niets weten over de rol die hun vader heeft gespeeld in het helpen stichten van een ander gezin. Een andere familie vertelde hun twee kinderen de naam van hun donor toen hun zoon, op dat moment acht, vragen stelde over donorconceptie. In hun geval is de donor een vriend die hun ongeveer twee keer per jaar bezoekt en die zelf ook kinderen heeft. Deze ouders hadden geen duidelijke beslissing genomen wanneer ze de identiteit aan hun kinderen bekend zouden maken, maar beslisten dat ze het zouden doen wanneer de gelegenheid zich voordeed.

Hoewel deze gezinnen ervoor gekozen hebben om het onthullen van de identiteit van de donor uit te stellen tot hun kinderen een beetje ouder zijn, is het mogelijk om zich een situatie voor te stellen waarin de identiteit van de donor geïntroduceerd wordt bij het kind op jonge leeftijd, samen met de informatie dat ze DI kind zijn. Dit kan het best werken wanneer de donatie heeft plaatsgevonden binnen de familie en de donor iemand is waarmee het kind sowieso een nauwe, of toch minstens familiale, relatie mee heeft. Maar het kan evengoed werken wanneer de donor gekend is bij het kind, maar geen lid is van de familie. Een kind kan, zonder enig drama, de naam van de donor verteld worden tijdens een alledaags gesprek over hoe baby's gemaakt worden –

“Weet je nog dat we je vertelden dat mama een eitje van een andere vrouw nodig had om jou te maken... wel, het was tante Tracey die ons geholpen heeft.”

“Weet je nog John, die hier vorig jaar verbleef, samen met zijn hond Sally... wel, hij is de man die ons geholpen heeft om jou te krijgen.”

De boekjes 'Een wereldwondertje'* kunnen makkelijk aangepast worden om de identiteit van de donor prijs te geven. Het kan echter wel verstandig zijn om op te letten met de omschrijving van de donor als een 'geweldig, vriendelijk, vrijgevig persoon' enz., zodat je kind zijn eigen gevoelens ten opzichte van deze persoon kan ontwikkelen.

Zie ook het boekje voor ouders van kinderen tussen 8 en 11 over mogelijke gevoelens van kinderen over gekende donoren wanneer ze ouder worden.

Een gekende donor is iemand waarmee de ouders waarschijnlijk goede (hoewel niet noodzakelijk nauwe) contacten mee willen onderhouden tot een kind oud genoeg is om zelf te beslissen welk type relatie of contact zij willen. Zoals in alle menselijke relaties zijn de sleutelfactoren voor een blijvende relatie tussen gezin en donor respect, integriteit en een bereidheid en het vermogen om situaties te bekijken vanuit het standpunt van de andere betrokkenen. Als alle betrokken volwassenen dit kunnen, dan is er grote kans dat het kind hieruit voordeel zal halen.

Slotbedenkingen

Beslissen om je kind of kinderen te vertellen hoe ze in jullie gezin terechtgekomen zijn, kan al dan niet een uitdaging voor jou geweest zijn. Of dit nu een duidelijke of beladen beslissing was, wees gerust dat 'het vertellen' ongetwijfeld de makkelijkere weg is! Veel ouders die het pas laat 'verteld' hebben, praten over het gevoel van onbehagen dat ze hadden omdat ze niet eerlijk konden zijn met hun kinderen wanneer ze vragen stelden over familiegelekenissen en –trekjes, en veel via donatie verwekte volwassenen vertellen hoe zij een soort van onzichtbare barrière voelden tussen hen en één of beide ouders. In de woorden van Diane Ehrensaft betekent openheid dat "... het kind nooit misleid wordt met valse informatie of verkeerde opvattingen die later ongedaan moeten gemaakt worden, er zijn geen ongelegen verrassingen of gevoelens van verraad of wantrouwen en het gezinsleven wordt uitgebouwd op een basis van eerlijkheid en openhartigheid."

Will, 19, zei dat hij zich gerespecteerd voelde als mens omdat zijn ouders hem verteld hadden dat ze gebruikt gemaakt hadden van een donor om hem te verwekken.

• Officiële steun voor 'het vertellen'

'Het vertellen' en 'openheid' worden nu niet alleen door psychologen, raadgevers en sociale werkers erkend als zijnde belangrijk voor kinderen, maar ook door instanties zoals de overheid. In tegenstelling tot enkele jaren geleden, zijn er nu weinig artsen die geheimhouding zouden aanbevelen. Het is gemakkelijk te veronderstellen dat dergelijke verandering in opvattingen de taak eenvoudiger zou maken voor ouders. Echter, omdat deze verandering nog zo recent is en het een zeer persoonlijke kwestie blijft voor een koppel of een individu, kan het goed zijn dat het nog een tijdje zal duren, dat veel ouders eerst nog eens diep ademhalen vooraleer ze met hun kind beginnen te praten. Maar net zoals in-vitro fertilisatie (IVF) meer algemeen aanvaard is als een gewone manier om te helpen bij het verwekken van een kind, zo is ook donorconceptie goed op weg om algemeen gekend te worden als een van de vele manieren waarop een gezin kan gevormd worden. Openheid kan hier alleen maar bij helpen.

• **Onthoud dat kinderen zich op verschillende manieren ontwikkelen**

Doorheen dit boekje werd de nadruk gelegd op 'het vertellen' als een proces – alle kansen grijpen om de informatie die aan het kind gegeven wordt te herhalen en uit te breiden, om hun kennis stukje bij beetje uit te bouwen. De context van deze geleidelijke benadering is het ontwikkelingsstadium van het betrokken kind. Daar elk kind zich op zijn eigen individuele manier ontwikkelt, is het aannemelijk dat ze de informatie over donorconceptie op een verschillende manier tot zich nemen en begrijpen. Sommige zullen de boekjes met verhalen geweldig vinden, andere niet. Sommige zullen vroeg en veel vragen stellen, andere zullen tijd nodig hebben om erover na te denken en overkomen als niet-geïnteresseerd. Dit zijn allemaal heel normale reacties.

Het is belangrijk te onthouden dat de meeste uitdagingen die je zal ontmoeten in het leven van jezelf en je kinderen waarschijnlijk helemaal niets te maken hebben met donorconceptie! Het is makkelijk om te besluiten dat het de onderliggende reden is voor dingen zoals emotionele of gedragsproblemen, vertragingen in ontwikkeling of problemen op school. Het is natuurlijk mogelijk dat donorconceptie (de houding of reactie van jezelf of je kind hierop) een factor is die hiertoe bijdraagt, maar de ervaring is dat er in de meeste gevallen andere verklaringen zijn.

• **Gemengde gevoelens zijn OK**

Voor veel ouders is er de verleiding te denken dat eens 'het vertellen' in gang is gezet, dat dan ook hun gevoelens ten opzichte van donorconceptie tot rust zullen komen. Dit is correct in de meeste gevallen – het gezinsleven bestaat voor 99% uit dezelfde mix van alledaagse routine, plezier, drama en eentonigheid als elk ander gezin – maar soms kunnen de gevoelens van verdriet terug de kop opsteken of de gemengde gevoelens die er in het begin waren... toen je jezelf voor het eerst realiseerde dat je geen kinderen kon hebben zonder de hulp van een donor... toen je aanvaardde dat je kind niet leek op jezelf of je geliefde partner. Maak je geen zorgen over deze gevoelens of voel je er niet schuldig over. Ze betekenen zeker niet dat je niet houdt van je kind(eren). Je vraagt jezelf gewoon af hoe een kind dat genetisch aan je verwant was er zou uitzien en je voelt je opnieuw even verdrietig omdat dit niet mogelijk was. Het is heel normaal.

• De laatste angst – de tienerjaren

Veel twijfels, angsten en bezorgdheden van ouders werden in dit boekje behandeld. De laatste, die als een niet-geëxplodeerde bom in de borstkas van sommige ouders ingekapseld lijkt te zitten, wordt verwoord in de volgende zin: “jij kan me niet zeggen wat ik moet doen, jij bent niet mijn echte vader.” Ondanks de ervaring dat slechts een kleine minderheid van de kinderen en jonge mensen hun moeder of vader op deze manier confronteren, gebeurt iets gelijkaardigs wel in sommige families en soms voor het aanbreken van de tienerjaren.

Het volgende verhaal werd verteld door Charlie, vader van Charlotte (6).

“Op het hoogtepunt van haar lentepuppy offensief, maakte mijn dochter Charlotte een enquête op voor de drie leden van ons gezin, haarzelf inbegrepen. Het omvatte slechts één vraag:

Krijg ik een hondje?

A)Ja

B)Ik zal erover nadenken

C)Neen

De resultaten waren:

Ja: 1 (Charlotte)

Ik zal erover nadenken: 1 (moeder Maggie, de lafaard)

Neen: 1 (ikzelf)

De enquête was niet anoniem en mijn ‘neen’ werd begroet met uitroepen van verontwaardiging en woede. Charlotte keerde zich naar me toe en zei heel gemeen, “Wel, jij bent toch niet mijn echte papa. Van mijn zaad papa zou ik wel een hondje gekregen hebben.” De zin ‘zaad papa’ hebben wij nooit gebruikt.

Ik werd onmiddellijk overweldigd door twee gelijktijdige reacties. De eerste was de vaststelling dat we, voor de eerste keer, een positieve aanwijzing hadden dat Charlotte echt begreep wat we haar hadden verteld over haar oorsprong als DI kind. Het tweede gevoel was dat ik me gekwetst en afgewezen voelde, wat, uiteraard, het beoogde doel was.

Ik ben vrij eerlijk wanneer ik zeg dat, omdat ik haar opmerking herkende als een voorbeeld uit een tekstboek over de moeilijke kant van het open zijn over DI, en omdat ik erop voorbereid was, mijn plezier over de bevestiging van haar begrip meer doorwoog dan mijn gekwettheid. Ik wilde Charlotte gewoon knuffelen en haar zeggen dat ik van haar hield, ongeacht wat ze over me zei wanneer ze boos was, en dat deed ik ook.”

(Opmerking van de editor – ze heeft geen hondje gekregen!)

Wat lijkt te gebeuren in dit voorbeeld, en meer algemeen bij uitdagingen als deze, is het feit dat een niet-genetische relatie gebruikt wordt als munitie door een boos kind of tiener die iets zoekt om een ouder te kwetsen wanneer deze laatste vasthoudt aan een gezinsregel. Alle kinderen dagen hun ouders uit op verschillende manieren. Kinderen die via donatie verwekt worden, gebruiken gewoon dat specifieke wapen dat voorhanden is. Het gebruiken kan ook betekenen dat ze zich veilig genoeg voelen om dit te doen. Ze willen op dat ogenblik een ouder kwetsen, maar ze vertrouwen erop dat de onderliggende emotionele relatie niet geschaad zal worden.

Charlie vermeldde er nog bij dat de gesprekken die hij voordien met anderen hierover had, enorm waardevol voor hem waren. Hij voelde dat zijn voorbereiding hem in staat stelde om op zo een manier te reageren dat hij en zijn dochter dichter bij elkaar kwamen.

Volgend uit dit voorbeeld is dat de meest behulpzame reactie die ouders kunnen hebben, ongeacht de leeftijd van hun kind, er een is die noch boos noch verdrietig is, maar de gevoelens van het kind of de jonge persoon erkent. Deze gevoelens zijn heel waarschijnlijk woede of frustratie, maar kan ook het gevolg zijn van verdriet wanneer een kind zich voor de eerste keer realiseert dat hij of zij niet genetisch verwant is aan een geliefde ouder. De sleutel hier is jouw vertrouwen dat jij de enige vader (of moeder) bent die ze waarschijnlijk zullen hebben, jouw trots om je familie op deze manier te hebben gemaakt en jouw kunde om je eigen gevoelens eventjes aan de kant te schuiven en de situatie te bekijken vanuit het gezichtspunt van je kind.

• De laatste woorden van ouders

De laatste woorden komen van Jane die zich plots realiseerde dat het boekjes als 'Een wereldwonderdertje'* een grotere les bevatten voor ouders dan voor kinderen en van Andrew, een DI vader die dacht dat hij het nooit zou kunnen vertellen.

“De boekjes zijn zo geweldig omdat ze zo eenvoudig zijn. Ze leren ons (ouders) om donorconceptie te bekijken vanuit het oogpunt van onze kinderen en om de taal die we gebruiken duidelijk en eenvoudig te houden.”

“In 2001 gingen we naar een voorstelling. Ik herinner me er niet veel van, maar toen gebeurde er iets: Ken Daniels, een sociaal werker van beroep, sprak. Ik zat op de eerste rij en geloofde dat hij tegen mij sprak. Hij sprak over familiegeheimen, de schade die ze kunnen aanrichten en het gevaar dat ze kunnen inhouden, de effecten op de ouders en de kinderen. Het was totaal tegengesteld aan wat ik daarvoor dacht, maar ik wist dat ik naar de waarheid luisterde. En dat is het kleine woord dat ontbrak in mijn leven tot dan. Hoe kon ik de rest van mijn leven blijven liegen tegen mijn kinderen, mijn vrouw en mezelf? Omdat het dat zou geweest zijn wat ik zou doen. Ik heb drie kinderen die ik dolgraag zie. Ik ben hun vader en papa, maar vandaag aanvaard ik dat er ook een donor betrokken is bij het stichten van ons gezin. Ik ben hierover niet beschaamd en, hoewel ik het niet van de daken schreeuw, zal ik erover praten wanneer het gepast is. Een ding is zeker: wij hebben geen donkere geheimen in ons gezin.”